

krásky slovenska

ROČNÍK XLVII

1/70 *Lorena Ljúd 18* KčS 5,—

CENTRÁLNY PILIER FRENEY

Do série mimoriadnych výkonov našich horolezcov prichodí nám zaregistrovať prvý čs. výstup, resp. druhú desiatku výstupov, otvárajúce prelezanie slávneho Centrálného piliera Freney, známeho úporným bojom o prvovýstup. Tento výstup patrí medzi najväznejšie podujatia Západných Álp.

Pilier vyliezli 4.–5. augusta 1969 slovenskí horolezci Michal Orolín (z Veľkého Slavkova) a Gejza Haak (z Dobšinej), obaja reprezentanti ČSSR.

Ako každé veľké podujatie, ani toto sa neobišlo bez komplikácií. Po rozličných dobrodružstvách sa 25. júla s ďalšími dvoma kamarátmi museli vzdať výstupu pre zvrat počasia a zostúpiť z chaty Fourche do Chamonix. Potom výstup dlho visel na vlásku, Michal očakával prírastok do rodiny. Centrálny pilier Freney však nakoniec krásnym spôsobom prekonali a znovu dokázali, že československí horolezci patria ku svetovej špičke.

O štvrtej hodine znova sedíme s Gejzom v lanovke na Aiguille du Midi. Fourche je nabitý horolezcami do posledného miesta. Budiček o 23. hodine. Po výdatných raňajkách opúšťame chatu. Som vzrušený. Sneh je ideálny, preto rýchlo postupujeme. Zostup z Col Mooru je dosť zložitý. Máme šťastie, pred nami postupuje horský vodca s klientmi. Rýchlym krokom traverzujeme ľadovec Brenva. Začíname vystupovať vlastnou stenou, vedúcou do Col de Peuterey. Sneh je čoraz tvrdší, miestami sekáme stupy. Väčšinou postupujeme na predných hrotoch mačiek za pomoci ľadovcovej skoby a čakana. Brieždi sa, odkrýva sa nám prekrásny pohľad do najodľahlejších miest v oblasti Mont Blancu. Vpravo o nás sa týčia tri mohutné piliere Freney, pred nami hrebeň Innominata a vľavo dole divoký ľadovec Freney.

Konečne sme pod päťou piliera. Prvé dĺžky začíname liezť o ôsmej hodine. Ďalšie družstvo – dvojica Švajčari – nás veľmi prekvapili. Na takej túre to nebýva zvykom. Hneď je nám veselšie. Približne asi o 14. hodine sme v polovici piliera. Pred nami je platňa preťatá trhlinou. Gejza ju majstrovsky zdoláva, o chvíľu však visí o niekoľko metrov nižšie. Máme smolu. Gejza si pri páde narozil lakeť, ale je tvrdý chlap a lezieme ďalej. Švajčari nás dohánajú, púšťame ich dopredu. Po niekoľkých lanových dĺžkach stojíme pod kľúčovým miestom piliera, pod „Svietnikom“.

Upravujeme si miesto na bivak. Obliekame si všetko, čo máme a vliezame do spacích vakov. Hrdlá máme vyschnuté, hltanie nám robí problémy.

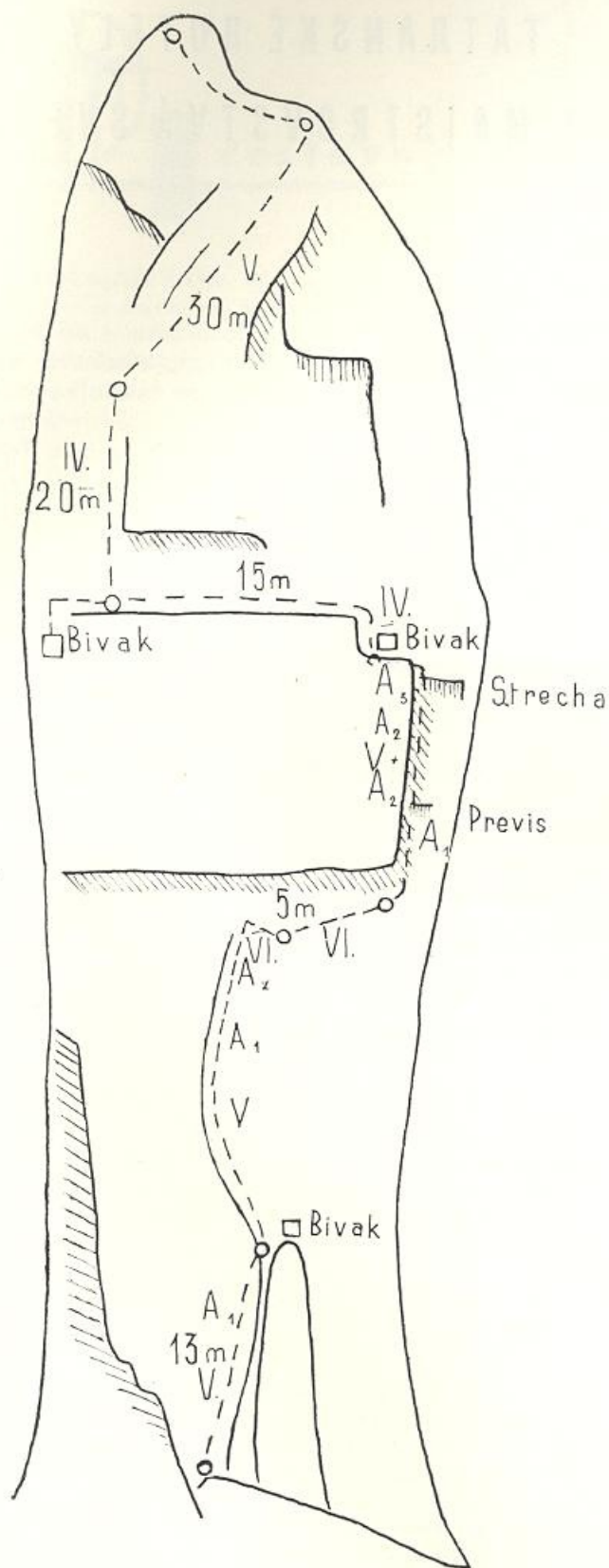
Varíme si polievku a čaj. Konzerva nám akosi nechutí, nemôžeme ju vôbec jesť. Máčame si obľátkové rezy v čaji. Niečo musíme dostať do žalúdka, veď zajtra nás čaká ťažký deň. Po oblohe plávajú cyry, ktoré zvestujú zmenu počasia. Dúfajme, že ešte zajtra dobré počasie vydrží. Spomíname na Bonattiho s druhmi a na ich štyri strašné bivaky na tomto mieste.

Ráno po skromných raňajkách začíname liezť. Predo mnou je platňa s trhlinou. Batohy musia zostať dolu, oteraz ich budeme vyťahovať na lane. Pomocou skôb a klinov leziem asi dvadsať metrov, som pod veľkým previsom. Traverz doprava meria dvadsaťdva metrov. Musíme ho liezť na dvakrát.

Po prekonaní traverzu sa dostávame pod kritické miesto Svietnika. Preliezam dvadsaťmetrový kút pomocou klinov a ocitám sa v komínovej streche. Opatrne leziem, skoby veľmi zle držia. Zapínam rebřík do sľučky, zavesenej v skobe, ktorá je zatĺčená asi centimeter hlboko. Niet inej možnosti. Opatrne zaťažujeme rebřík. Vydržala. Visím v rebříku ako artista v cirkusovej aréne. Zrazu cítim, že sa prepadám. Inštinktívne rozťahujem ruky aj nohy. Vklínim sa do komína o niekoľko metrov nižšie. V ruke zvieram rebřík s pretrhnutou sľučkou. Dávam novú a pokračujem v lezení. Nasleduje ťažký klasický výšvih na plošinku nad strechou. V hlave mi hučí, nemôžem sa poriadne nadýchnuť. Pripadám si ako ryba vyhodená na breh. Po niekoľkých minútach sa uspokojujem. Doberám batohy, síl už niet. Gejza prekonáva previs pekným spôsobom, iba keď musí zaťažiť udretú ruku, počuť ston. Obdivujem jeho húževnatosť. Po krátkej stenke dostávame sa po lávke doľava a batohy musia znova na chrbát. Prvých dvadsať metrov rýchlo zdolávame, ale ďalší úsek je podstatne ťažší. Vidím už vrchol piliera. Predo mnou je ešte pätnásťmetrová platňa, miestami mokrá. Lezie sa mi veľmi ťažko. Pociťujem vplyv výšky. Batoh ma ťahá dozadu. Chcem zabiť skobu, ale márne. Že by neúspech, desať metrov pod vrcholom? Nechtiac mi vyhrknu slzy. S námahou sa sústreďujem a namáhavo postupujem ďalej.

Stojím na vrchole piliera. Pred nami je posledná etapa výstupu. Nie je vôbec lákavá.

Zlanujeme do sedielka, odkiaľ sa začína skalný ľadový hrebeň na Mont Blanc de Courmayer. Po dvoch dňoch znovu berieme do rúk čakany a pripneňujeme si mačky. O dve hodiny stojíme na

vrchole Mont Blanc de Courmayer a pokračujeme na Mont Blanc.

Mlčky stojíme na vrchole. Naše pohľady smerujú na východ. Tam niekde sme snivali a pripravovali sa na túto našu veľkú túru.

S priateľmi z piliera
FOTO MICHAL OROLIN

OPIS VÝSTUPU

Výška piliera 600 metrov. Pri prvom výstupe použili 40 skalných skôb a 12 drevených klinov.

Z hornej plošiny ľadovca Freney vystúpime k centrálnemu pilieru pod markantnú platňu. Vpravo od nej trhliny a lávky určujú smer výstupu.

Šikmo vpravo hore 30 m. Po platniach až po 20-metrový komín, ním hore (V). Ďalej krátkymi platničkami, medzi ktorými sú snehové polia. Najprv vľavo, potom vpravo asi 70 m (III). Tak dosiahneme charakteristickú platňu. Po jej pravej strane (30 m, V) až pod previs, ktorý prekonávame sprava (III), a ďalej platňou až po výraznú líniu striech. Tu sa vrátíme vľavo, aby sme dosiahli ostrie piliera (40 m, V+). Pokračujeme škárou vľavo (IV), potom sa vrátíme vpravo na snehový hrebeň. Ďalej lezieme niekoľkými škárami (IV+), pod platňu, cez ktorú škárou (IV) až pod základňu úzkeho hrebeňa (fixné lano). Použijúc lano, prekonávame platne a snehové polia (45 m, III). Od konca lana šikmo vľavo nahor už pod komín, ním 20 m hore (V-). Poznámka Orolina: Možno ho obísť sprava (IV). Potom sa vrátíme na pilier, ktorý sa tu stáva zvislý a hladký (tu sa začína Svietnik — pozri schému). Ďalej lezieme vľavo trhlinou pri čiastočne odštiepenej vežičke (15 m, A₁ V) na plošinku nad ňou, kde bol prvý bivak. Ďalej systémom jemných škár asi 20 m až, po priehradu previsov (A₁, V). Pod nimi traverz vpravo 10 m (A₂, VI). Tu zostúpime 1 m dolu na okraj piliera, kde je veľmi nevhodné istiace stanovište v hĺbeni; stojí sa v strmeňoch. Pokračujeme 12 m vpravo až pod platňu k pravej stene piliera (VI). Platňa na vrchu uzavretá veľkou strechou. Vylezieme k nej priamo pomocou trhliny 20 m (A₂, VI); nutné drevené klíny. Potom preliezame priamo previs pomocou komínka (A₃). Nad ním 10 m stienkou s trhlinami (IV) na dobrú plošinku. Nad ňou na výhodnú lávku, ktorou vľavo až na JZ stranu piliera. Osem metrov nižšie je dobré miesto pre bivak. Neďaleko ľavej strany piliera pokračujeme škárami 20 m (VI) a potom priamo cez platňu 30 m (V) na vrchol piliera. Krátkym zlanovaním dosiahneme sedielko, z ktorého vedie ľadovcovo-snehový hrebeň k hrebeňu Brouillard. Ním na Mont Blanc de Courmayer a ďalej na vrchol Mont Blanc.

Opis podľa A. G. M. preložil
PALO VAVRO